

(hetzelfde standpunt werd in illegale circulaires vertolkt). 'Laat ze leeg, laat de spelers spelen voor lege zalen. Zij zelf bidden en smeken u er om.'¹ Wel, dat laatste mocht inderdaad voor sommigen gelden die niet zonder gevoelens van schaamte op het toneel bleven verschijnen, maar het gold niet voor de zakelijke leiding van 'Het Residentietoneel' die met Verbeeks instemming² in mei '42 een rondschrijven aan belangstellenden deed uitgaan waarin opgeroepen werd, de actie om het toneel te boycotten, tegen te gaan. 'Het verspreiden van anonieme circulaires schaadt het belang van de goede zaak die wij voorstaan.'³ Later in '42 werd in de illegale pers hier en daar de toon tegen de gezelschappen die bleven spelen, uitgesproken scherp. *Slaet op den Trommele* noemde in de herfst van der Lugt Melsert een 'schandelijk en immoreel sujet'. 'Een misselijke houding neemt', zo heette het verder,

'ook Cees Laseur aan, onder het motto: 'gewoon doorgaan'. Terwijl de vrese-lijkste drama's zich afspelen, terwijl mensen die vroeger aan zijn kassa stonden, met geweld naar Polen worden weggesleept van alles wat hun lief was, of als gijzelaars in concentratiekampen wachten op dood of bevrijding, terwijl onze zeehelden vurend in de golven verzinken, adverteert deze heer: 'Geen zorgen! Geen gemier!'⁴

★

Met dat al waren op 19 februari '42 van de zes gilden waaruit de Kultuurkamer bestaan moest, nog slechts twee 'ingesteld'. Seyss-Inquart ging er nu haast achter zetten. De gildeleiders waren nog niet definitief benoemd – desondanks werd op 20 maart in de pers bekendgemaakt dat zij die zich bij andere gilden dan het Persgilde of het Gilde voor Theater en Dans moesten melden, zulks vóór woensdag 1 april moesten doen. Die datum was niet zozeer van betekenis voor letterkundigen, beeldhouwers, schilders, architecten en cineasten, maar natuurlijk wèl voor de musici: een concert of een recital is een publieke gebeurtenis en na 1 april '42 zou optreden in het publiek alleen mogelijk zijn voor diegenen die zich bij het Muziekgilde aangemeld hadden.

¹ *Vrij Nederland*, II, 11 (18 maart 1942), p. 4. ² In de periode herfst '41 – lente '42 organiseerde Verbeek in zijn woning clandestiene avonden waar Joodse acteurs en actrices konden optreden. Voorzover zij lid waren geweest van zijn gezelschap, zorgde hij voor hun ondersteuning. Hij gaf later belangrijke hulp aan ander illegaal werk. Bob Oosthoek, die als 'weigeraar' zijn gezelschap verlaten had, schreef hem in juni '42, volkomen van zijn goede trouw overtuigd te zijn. ³ Tekst in *De Vrije Kunstenaar 1941-1945*, p. 23 (no. van juni 1942). ⁴ *Slaet op den Trommele*, 24 (okt. 1942), p. 3.